

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 10. december 2018
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Freia Kirkeskov-Hansen
Sagsnr.: 2018-0030-1742
Dok.: 920856

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 134 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 13. november 2018. Spørgsmålet er stillet af Trine Bramsen (S).

Søren Pape Poulsen

/

Mette Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 134 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for anvendelsen af tidsubegrænsede domme til udviklingshæmmede - herunder udvikling de seneste 5 år?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har indhentet udtalelser fra de regionale statsadvokater, som fører kontrol med området. Rigsadvokaten har på den baggrund bl.a. oplyst følgende:

”1. Der skelnes i straffeloven mellem mentalt retarderede (psykisk udviklingshæmmede) og personer, der er utilregnelige på grund af sindssygdom.

Efter straffelovens § 16, stk. 1, straffes personer, der på gerningstiden var utilregnelige på grund af sindssygdom eller *mentalt retarderede i højere grad*, ikke. Personer, der på gerningstiden var *mentalt retarderede i lettere grad* straffes ikke, med mindre særlige omstændigheder taler for at pålægge straf, jf. straffelovens § 16, stk. 2.

En person regnes normalt som mentalt retarderet i lettere grad, når den pågældendes intelligenskvotient (IQ) er lavere end 70, og mentalt retarderet i højere grad, når den pågældendes intelligenskvotient (IQ) er lavere end 50, men overlægen foretager altid en konkret vurdering af IQ sammenholdt med f.eks. den pågældendes funktionsniveau. Dette belyses ved en mentalerklæring. Ofte vil sagen tillige blive forelagt det regionale samråd for domfældte udviklingshæmmede eller tilsynskommunen og eventuelt Retslægerådet.

Hvis en tiltalt frifindes for straf i medfør af straffelovens § 16, kan retten træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser, jf. straffelovens § 68, 1. pkt.

Der anvendes i forhold til mentalt retarderede personer fem typer af foranstaltninger, hvor anbringelse i sikret afdeling for personer med vidtgående psykiske handicap (”Type I”) er den mest vidtgående foranstaltning, mens dom om tilsyn af kommunen, således at domfældte efterkommer tilsynsmyndighedens bestemmelse om ophold og arbejde (”Type V”), er den mest lempeelige foranstaltning.

2. Udgangspunktet er, at der fastsættes en længstetid på 5 år for en foranstaltning, men hvis den pågældende bliver dømt for

drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler efter straffelovens § 266, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller i forsøg herpå, fastsættes i almindelighed ingen længstetid. Hvis den idømte foranstaltning ikke giver mulighed for anbringelse, fastsættes længstetiden til 3 år.

Reglerne om længstetider blev indsat i straffeloven ved lov nr. 438 af 31. maj 2000, hvor straffelovens § 68 a blev indsat i loven. Forud herfor var alle foranstaltninger uden længstetid.

Retten kan bestemme, at foranstaltninger med længstetid oprettholdes, og at der fastsættes en ny længstetid ud over den oprindelige længstetid, hvis der foreligger særlige omstændigheder, jf. straffelovens § 68 a, stk. 1 og 3. Foranstaltninger uden længstetid løber, indtil de ophæves af retten. En foranstaltning uden længstetid skal dog indbringes for retten senest efter 5 år og herefter hvert 2. år, jf. straffelovens § 68 a, stk. 2. Hvorvidt en foranstaltning er med eller uden længstetid, er ikke afgørende for, hvor længe den konkrete foranstaltning udstrækkes. Endvidere vil en igangværende foranstaltning normalt blive ophævet, hvis den pågældende idømmes en ny foranstaltning.

De regionale statsadvokater foretager løbende kontrol med foranstaltningerne, jf. straffelovens § 72. Såfremt foranstaltningen ikke vurderes nødvendig for at forebygge ny kriminalitet, skal sagen indbringes for retten med påstand om lempelse eller ophævelse. Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at enhver foranstaltning ikke opretholdes i længere tid og i videre omfang end nødvendigt.

3. De regionale statsadvokater har foretaget en gennemgang af sager i det nuværende og i det tidligere sagsbehandlingssystem og udfundet de *aktive foranstaltningssager*, der aktuelt er registreret som foranstaltninger idømt efter straffelovens § 16, stk. 2 (mentalt retarderede i lettere grad). Herudover har statsadvokaterne opgjort *idømte foranstaltninger*, jf. straffelovens § 16, stk. 2 (mentalt retarderede i lettere grad), i årene 2013-2018, jf. tabellen nedenfor.

Det bemærkes, at de anførte oplysninger er behæftet med en vis usikkerhed, idet der eksempelvis kan forekomme fejlregistreringer.

Foranstaltninger idømt efter straffelovens § 16, stk. 1, registreres samlet. Det er derfor ikke muligt at adskille foranstaltninger idømt personer, der var sindssyge i gerningsøjeblikket, og personer, der er mentalt retarderede i højere grad.

Statsadvokaten i Viborg vurderer, at der aktuelt er mellem 10 til 20 foranstaltninger idømt mentalt retarderede i højere grad i Vestdanmark. Statsadvokaten i København vurderer, at antallet er

mellem 10 til 15 i Østdanmark. En mere præcis opgørelse af antallet vil kræve en manuel gennemgang af et stort antal sager. En sådan gennemgang vil være meget ressourcekrævende og er derfor ikke iværksat.

4. Statsadvokaten i Viborg har registreret ca. 500 *aktive foranstaltninger* vedrørende mentalt retarderede i lettere grad, jf. straffelovens § 16, stk. 2. I ca. 245 af disse er der ikke fastsat længstetid. Statsadvokaten i København har tilsvarende registreret ca. 195 igangværende foranstaltninger. I ca. 110 af disse er der ikke fastsat længstetid. Opgørelsen omfatter alle de forskellige typer foranstaltninger, der kan idømmes mentalt retarderede i lettere grad.

Det samlede antal *foranstaltninger idømt* mentalt retarderede personer i lettere grad, jf. straffelovens § 16, stk. 2, i perioden 2013-2018 er:

År	Statsadvokaten i Viborg I alt/uden længstetid	Statsadvokaten i København I alt/uden længstetid	I alt
2013	74/31	36/11	110/42
2014	104/48	35/16	139/64
2015	106/50	42/20	148/70
2016	93/43	34/14	127/57
2017	94/36	35/15	129/51
2018	78/30 (opgjort 21. november 2018)	25/10 (opgjort 26. november 2018)	103/40

5. Det er begge statsadvokaters opfattelse, at antallet af idømte foranstaltninger i årene 2013-2018 har ligget nogenlunde stabilt, og at der ikke ses en tydelig udvikling i antallet af foranstaltninger uden længstetid i forhold til mentalt retarderede personer.”